

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

6) וקדושין מ:א. 7) כיצד
היה? 8) ולקמן מ:א.
9) ונעילתו מ:א. 10) וקמן מ:א.
11) וקמן מ:א.

גילוי הש"ס

הש"ס ד"ה ואלו נבי'
היה? יצחק ב"ר מרדכי.
עין לקמן דף מ"ד ע"א ח"ט
ד"ה ואלו נבי'.

מוסף רש"י

פחות משפחה נקבה
מקח. לנמיר ולא יסור לי
התאנה כלום, דמחילה היא
ורשבי"ם ב"ב מ"ג א"ל לא
שנו. דכדי שיראה וכו' לא
אלא לקח דלמיר מ:א.

רבינו הגאון

ומדוע לא היה א"י אית
ב"ה אונאה א"י לא ואי
אורייתו ונתקן ה"י מחל
דאי לא איל דאורייתו איתו
דאסידו אנפשיה מכו
מקחו כדרי הוא אמאי
לא אחזי יתו לפיכך
אין לו לחזור אבל מוכר
לדעיה נתקן ב"ד"ה א"ל
דיעתי ליה דעשה אלא
לפי שירדמו ליה וביטא
בזבזיה וכו' ליה א"י
שעה א"י לא לפיכך לעולם
חזרו וכן תלמוד דהא רב
נחמן [אמר] לאישתכחיה
דרמי בו חסא שמר
מקחו ונתאנה בו והוטל
עליו ואמר רב נחמן כל
דרכא דנתאנה מוכר ריני
לחזור לעולם 6) גאון
דילי סתם איבעיא ליה
ביטול מקח ליבון לעולם
חזרו או בכדי שיראה
לתגר וכי יאמר רבא
הלכתא יתו משתות בטל
מקח סתם קאמר וליה
לן לישנוי בין מקרקעי
בין מטלטלי וכל מילתא
חזרו בין במקרקעי בין
דאית ליה ביטול בקח
לליקח בבדי ש יראה לתגר
או לקרובו והמכור לעולם
אמר רבא וכו' וכו' וכו'
בבב"ל וכלתא פסיקא
קאמר וכו' ואם קא
הלכן לוקח יבול לחזור
בקרע לבטל את השקת
בזמן דאית ביה ביטול

12) ע"ד רש"י ש"ס למורה
דף פ"ד ע"א ח"ט ח"ט
ע"ד ש"ס ח"ט ח"ט ח"ט
לרנן דהי.
13) לקמן דף ע"א ח"ט
14) חז"ל ב"ב מ:א ח"ט ח"ט
דמגר רבא הלכתא וכו' דלית
לן לישנוי וכו'.

ולרבי טרפון נמי לאלתר הוי מחילה. פחות משלוש: אמאי חזרו. הא כל היום דר' טרפון בשליש הוא דקאמר ליה ויהירו מאונאה שליט ויהא הכל מחילה לאלתר: משתות ועד שליט לרבי טרפון. היא אונאה כשמות עממה לרנן ואיטו מולק על חכמים אלא דבטול מקח דידהו משוי ליה אונאה וידו על העליונה ואלינדא דלרנן שיהיט חזרין: אי הכי. דר' טרפון אבטול מקח למודיה פליג: כמאי שמו. מעיקרא: הפשוט. דמדשמו: בטול מקח לרנן. דמיבעיא לן לקמן אי לעולם חזרו או בכדי שיראה מפשוט דמדשמו דלרנן לעולם חזרו וכי אמר ליה ר' טרפון אונאה וכו' וכו' סגורין דכדי שיראה כ"ל באונאה שמו: כי אמר ליה כל היום חזרו. מה דצין לעולם חזרו וצין שהות כל היום הנאה פורסא היא לדידהו דשהות הרבה ית לימלך כל היום ועוד אונאה ית על שמו לא שיהיט וקמפסיד ליה בשמות עממה כדן כדדי שיראה ולדידהו כל היום: דאי ס"ד בטול מקח לרנן. כלאונאה כדדי שיראה ואין צין אונאה לבטול מקח אלא דלאונאה ידו על העליונה ויצטול מקח שיהיט חזרין כי משוי רבי טרפון לבטול מקח אונאה אין זו טובה להם: שמו בשמות עממה כו'. דהא דלמנן משמות ועד שליט לר' ט' כשמות לרנן משמות ומעלה אמרו ולא שמוט עממה: אם סמאל לומר כו'. לומר אם זאת לומר פשיטא לעולם חזרו דאי כדדי שיראה מה אונאה כו': איגא דליני שמוט פ"י. כי נמי חזרין כדדי וכו' ציניה: משום הכי חזרו. מעיקרא שמוט עממה על שמוט אונאה דלרנן בטול מקח ולא הרחיב זמן החזרה שמוט בשמות עממה דמחילה לאלתר דלמנן וכי הדר אמר ליה כל היום הרבה הוא שמוט עממה רבי טרפון ציחר על שמוט ופגס להם יומר ממה שהביטות בשמות עממה כדפרישית: אלא אי אמרם לעולם חזרו. נמי דשמות עממה משוי ליה אונאה כרנן דהאי דלמיר לעיל שמוט בשמות עממה דמיקרא דקאי הוה משום שמוט והשתא אמרת לי דשמוט מעיקרא משום בטול מקח

ולרבי טרפון נמי לאלתר הויא מחילה אמאי חזרו בדר' טרפון נחא ליה טפי דמאי דרנן קא משוו ליה אונאה לר' טרפון הויא מחילה מי סברת פחות משלוש לרבי טרפון כפחות משתות לרנן דמי לא משתות ועד שליט לרבי טרפון כשתות עצמה לרנן דמי אי הכי כמאי שמוטו מעיקרא תפשוט דבטול מקח לרנן לעולם חזרו דכיון דאמר ליה רבי טרפון הויא אונאה שמוטו כי אמר ליה כל היום חזרו דאי סלקא דעתך דבטול מקח לרנן בכדי שיראה לתגר או לקרובו כמאי שמוטו שמוטו בשמות עצמה דלרבי טרפון מחילה ולרנן אונאה איבעיא ליה במול מקח לרנן לעולם חזרו או דלמא בכדי שיראה לתגר או לקרובו ואם תמצא לומר בכדי שיראה לתגר או לקרובו מה איכא בין שתות ליתר על שתות איכא דאילו שתות מי שנתאנה חזרו ואילו יתר על שתות שניהם חזרין מאי ת"ש חזרו לדברי חכמים אי אמרת בשלמא בטול מקח לרנן בכדי שיראה לתגר או לקרובו ולר' טרפון כל היום משום הכי חזרו אלא אי אמרת בטול מקח לרנן לעולם חזרו אמאי חזרו בדרבי טרפון נחא ליה טפי דקא משוי ליה אונאה כל היום ותו לא בטול מקח לא שכיח אמר רבא הלכתא אפחות משתות נקנה מקח ביותר על שתות בטול מקח בשמות קנה ומחזיר אונאה דרבי וכו' רבי נתן רבי יהודה הנשיא אומר יד מוכר על העליונה רוצה אומר לו תן לי מקחי או תן לי מה שאניתי וזה וזה בכדי שיראה לתגר או לקרובו רבא אמר רבא מותר להחזיר כו': אמר רב נחמן כו' לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חזרו נימא מסייע ליה חזרו לדברי חכמים אי אמרת בשלמא מוכר לעולם חזרו

היא דהוא דלרנן לעולם ולר' טרפון הוי סבורין כדדי שיראה כדן אונאה דרנן כי הדר אמר ליה כל היום אכתי שמהה איכא דלרנן לעולם ולר' טרפון כל היום ותו לא. ואי משום שמוט עממה דלרנן בכדי שיראה ולדידהו כל היום הרבה הוא שמוט עממה רבי טרפון ציחר על השמות מפגס שפוגס בשמות עממה שהרי יכולין לומר בשמות עממה יפסחו לו מעט ותהא מחילה נתאלו משתכרין בשל רבי טרפון כל אונאה שיתר על שמוט: בטול מקח לא שכיח ואין שכן זה חשוב להם כדמירי דלא שכיח וכי מיקרי והוי נמי הדין נתן לו שהות כל היום לחזור ורוב הנמלכים נמלכים בו צינס הלכך פגס דשמות עממה עדיף להו: הלכשא פחות משתות נקנה מקח. לאלתר: יתר על שמוט בעל מקח. וציהיט חזרין: שמוט קנה. ואין אחד מהן יכול לחזור: ומחזיר אונאה. וליה ליה לרנא ידו על העליונה דמנני דס"ל מ"י נתן דברייתא דקיימא לן ר' נתן דינא הוא ונחית לעומקא דדינא דפירק הציני והעלויים [לקמן דף ק"א וצ"ח ג.]: זה וזה. אונאה וצטול מקח: יד מוכר על העליונה. אם נתאלה מוכר והוא הדין אם נתאלה לוקח יד לוקח על העליונה והכי מוקמינן לה לקמן דף מ"א. מאי דשייר דמננין תמי דברייתא: ואימלך שמקחו כדו ויכול להחזיר: מוכר. שאין כדו מה להחזיר ולימלך אינו מכיר באונאתו עד שיראה טלית אחרת כדממה נמכרת דמיה יקריס הלכך לעולם חזרו אם לא נמיקרו טליתות ציניה: משום

בטול מקח לעולם חזרו אמאי חזרו הלא לרבי טרפון לאחר כל היום הוי מחילה עד שליט ולרנן לעולם חזרו ומשני בטול מקח לא שכיח יותר יש ריח בשמות משמות ושמות דהויא מחילה לרנן לאחר כדי שיראה ולר' טרפון כל היום מריח דיתר על שמוט דלא שכיח ואין נפקותא צין חזרה דכל היום ולעולם וקשה קלת לפירוש זה לישנא דקאמר גמרא דקמשוי ליה אונאה כל היום ותו לא דלרנן לפרש אונאה מה שקנה ומחזיר אונאה ולעיל דקאמר כיון דלמיר ליה דהויא אונאה שמוט קרי אונאה הא דידו על העליונה ולפי' רש"י אחי שפיר דהך אונאה נמי הוי ידו על העליונה: ואילו יתר על שתות שניהם חזרין.

וא"ת דפירק הספינה (ב"ב דף פג. ושם פד. ד"ה א"ל) אמר רב חסדא מכל לו שזה ה' בו והוקר ועמד על ה' לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר דלמיר ליה לוקח אי לא לא דלוייתני לא מליה חזר כך כו' וה"ו אמאי מנאני יכול לחזור נימא ליה נמי המתאלה אי לא דלוייתני כו' וי"ל דהכא כיון שהוא יותר משמות ה"ל רחוק מן המקח יותר מדאי וכאילו לא מכר כלל דה"ל כיון ונמלא חומץ דמנאני כו' וי"ל דה"ל יתקן כו' מרדכי ב"ר מרדכי מירך דהתם כשאין הלוקח מוצע אונאתו לכך אין המוכר יכול לחזור בו אבל הכא מיייר כשמתאלה מוצע אונאתו ולכן המתאלה יכול לבטל המקח:

אמר רבא הכותא שותות קנה ומחזיר אונאה. פ"ה קנה

בע"כ כו' נתן דבסמון לפי זה פחות משתות לאלתר הויא מחילה וזה יש צין שמוט לפחות משתות וכן משמע לקמן (דף מ"א). גבי ההוא גברא דנקט ורש"י לציני אמר אי היבנא ליה חמשא ופלגא הויא מחילה משמע לאלתר הוי מחילה ודקאמר זה זה בכדי שיראה איתר משמות ושמות קאי ולא אפחות משמות ורבא אית ליה שפיר דרב חסדא דקאמר צ"י הספינה (ב"ב דף פג. ג.) מכל לו שזה ה' בו לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר כיון שהוקר בכדי שיראה שזה זמן ששוקק יכול לבטול אונאתו והוקר על בטול מקח לכך לוקח יכול לחזור בו ולכן קאמר ועמדו על ה' ולא קאמר לר"ת וכי חולק רבא על פסח דמננין [לקמן מ"א]. דקתני מי שהוטל עליו ידו על העליונה ועוד דהלכה כרבי מחזירו ועוד דרבא גופיה מוקי מנני' כו' יהודה הנשיא ולא כו' נתן א"כ משמע דסבר ליה כוותיה ועוד מה שייך למימר תניא כוותיה דרבא שיש מחלוקת תנאים כמות באונאה דרייתא ומפ' ר"ת דרבא דלמיר שמוט קנה היינו אם רבא כו' יהודה ולא חש לפרש כדדיא רבא משום דקאי אמנני ומינא כוותיה מיימי משום דקתני דברייתא זה זה בכדי שיראה כדרבא אבל מרבי יהודה הנשיא לא מיימי דלמיר רבא אמר לו כו' דלדרכה ה"ל לנחמי מננין [ולקמן דף מ"א]. שפיר אי רבא נתן מננין קתני רבא דרייתא רבא משום דר' נתן לא קאי אמננין וה"ל לפרש רבא רבא דקאי אמנני' לא חש לפרש ואע"ג דרבא נקוט לישנא דמילתא דרבי נתן אין פי' קנה דהכא כקנה דרבי נתן:

א"י אמרת בשלמא מוכר לעולם חזרו משום הכי חזרו. אע"פ שגם תגרי לוד היו לוקחים ולא היה להם לחזור מ"מ חזרו משום דתגרי לוד היו מוכרים תמיד כמעט מעט והיו לוקחים צבת אחת: והתן

זה וזה. אונאה וצטול מקח: לא שנו. בכדי שיראה: אלא לוקח. אינו מכיר באונאתו עד שיראה טלית אחרת כדממה נמכרת דמיה יקריס הלכך לעולם חזרו אם לא נמיקרו טליתות ציניה: משום

עד א מ"י ידע דמחיל. וצ"ל הכותב
דפסיק רב אס ממה אינו יורשה ופריך וסבר רב תנא
קיים והאמר רב יש לו עליו אונאה
התם נמי לא ידע שמתות
אשמו קודם שימות וא"ת צ"ל אע"פ
דכתיב הא על פה אינה יכולה
למחול לכתובה והא סבר ר' יהודה
דנמנון תנא קיים ולשני דכתובה
לא ידע דמחלה דלימור היא תמות
קודם וי"ל דהתם פריך לשמואל דלא
מפליג א"נ פריך לגבי דלמור כסמון
מתורתא רב דלמור כר"מ א"נ כיון
דקלה בעיניו להוליעה ידעה ומחלה:
אבל הבא מי ימר דקעקר. וצ"ל
דמכות (דף ג:) ושם ד"ה
ושמואל דפריך לשמואל מאונאה
לשביעית התם לשביעית נמי לא
ידע דקעקר דלימור יפרע לו
קודם שביעית:

רבינו חננאל

יהודה אלא דידעה שכבר
הודיעה על מנת שאין
לך עליו שאר כסות ונתנה
ונתתיה וקא מחלה אבל
גבי אונאה מי הודיעה דאית
ביה אונאה ומחל כהא
אפי' ר' יהודה בלתי תנאי
כי הא גונא כשל הוא.
אי הכי הא דתניא הנושא
הנותן באמנה והאומר
לחבירו על מנת שאין
לך עליו אונאה אין לו
עליו אונאה לרב דאמר
אפי' ר' יהודה כי האי
גונא תנא כשל סבירא
למה הא מני. ופריך רבא
כי קאמר רב בסתם אבל
במפרש כי האי דתניא
מוכר שאמר ללוקח חפץ
זה שאני מוכר לך כק"ק
זו יודע אני בו שאני
שור אלא ק' על מנת
שאין לך עליו אונאה וכן
לוקח שאמר למוכר חפץ
זה שאני קונה ממך כ'ק'
יודע ששור ק"ק על מנת
שאין לך עליו אונאה אין לו
עליו אונאה אפי' רב מודה
דבמפרש כי האי גונא
אין לו עליו אונאה והתניא
מתניתא דתניא הנושא
הנותן באמנה במפרש
היה ללוקח אין לו עליו
אונאה אבל אם אמר על
מנת שאין בו אונאה. הרי
יש בו אונאה. וקיימא
לן כרב באיסורי ואונאה
איסורא היא. ת"ר הנושא
הנותן באמנה הרי זה לא
יחשב את הרע באמנה
וריהב בשורה אלא או זה
(או זה) (וזה) באמנה או
זה (או זה) (וזה) כבשה.
ונתן לו שכר כחף וברי:
והשאר חסר חבל על דאברין

הבא מי ידע דמחיל. וצ"ל הכותב
דפסיק רב אס ממה אינו יורשה ופריך וסבר רב תנא
קיים והאמר רב יש לו עליו אונאה
התם נמי לא ידע שמתות
אשמו קודם שימות וא"ת צ"ל אע"פ
דכתיב הא על פה אינה יכולה
למחול לכתובה והא סבר ר' יהודה
דנמנון תנא קיים ולשני דכתובה
לא ידע דמחלה דלימור היא תמות
קודם וי"ל דהתם פריך לשמואל דלא
מפליג א"נ פריך לגבי דלמור כסמון
מתורתא רב דלמור כר"מ א"נ כיון
דקלה בעיניו להוליעה ידעה ומחלה:
אבל הבא מי ימר דקעקר. וצ"ל
דמכות (דף ג:) ושם ד"ה
ושמואל דפריך לשמואל מאונאה
לשביעית התם לשביעית נמי לא
ידע דקעקר דלימור יפרע לו
קודם שביעית:
על מנת שאין בו. פי' רש"י אי
במנטימ שאין בו אונאה יש
בו אונאה והי גס מקח טעות וקשה
דכ"ק דמכות (שם) מדמהו לעל
מנת שא"ל תשטתהו שביעית דמשטתו
שביעית והתם לא שייך האי טעמא
אלא הוא טעמא שאין לו כח להתנות
שלא תחול שביעית על המלוה וי"ל
דלא מדמי אלא כי היכי דגבי אונאה
יש חילוק בין לשון שאין עליו לשאין
בו ה"ג גבי שביעית יש חילוק בין
לשון זה ולשון זה ורבינו שמואל
מפרש דע"מ שאין בו אונאה משמע
על מנת שלא יחול איסור דלא חונו
על המקח וע"כ הוא חל והשתא הו
ממש דומיא לשביעית:
הנושא ונותן באמנה. פי' רש"י
שמתנינו שימכרוו כמו
שיוכל אין לו עליו אונאה והריות
וההפסק למשלחו וקשה דאין שייך
לשון אונאה על זה ועוד אי שלית לא
קבל עליו אחריות פשיטא שהריות
וההפסק למשלחו ואי קבל השליח עליו
אחריות וההפסק א"כ יש לו עליו
אונאה וגרלה דנושא ונותן באמנה היינו
שמתנינו כמה קנה ונותן
לו כך יותר מעט והשתא שייך שפיר אין עליו אונאה:
במה דברים אמורים. בסתם. ר"ח פסק כרב דהלכתא כרב
באיסורי' חומה דהא לא פליגי אס מותר לעשות כן אלא
פליגי אס חייב להחזיר האונאה והלכה כשמואל בדיני ובשאלות
דרב אחאי פרשת צבר סיני' פוסק כרב משום דהך דרייתא קאי
כוותיה דמפליג בין סתם למפרש ואחאי לדידיה שפיר כר' יהודה
אבל לשמואל לא מתקומא לא כר"מ ולא כרבי יהודה ורבינן פי'
דלשמואל הכי פירושא דרייתא דצ"ל בסתם פי' שלא אמר ע"מ
אבל מפרש ע"מ שאין לך עליו אונאה נעשה כלאומר יודע אני
שאני שוה כו' ואחאי כרבי יהודה אי נמי וי"ל אורחא דמילתא
נקט דאחאי שאמר ע"מ שאין לך עליו אונאה רגיל לומר כו' אע"פ שאינו יודע אס אמר אמת ואחאי אפילו כר"מ
דלא ידע דקעקר: **לא יחשב את הרע באמנה.** פי' רש"י שנותן לו את הרע ומאמין לו כשימכרוו בחנות כמו שישלם לו את
היפה בזה כמו ששור עכשיו למכרו מיד וממתין לו מעות היפה עד שימכור הרע בשביל שטורח לו למכור הרע בחנות בעמט מעט וחו
רבית וקשה דכ"פ איזהו נשך (לקמן דף סה.) ה"ל לאחוי ולא הכא ותו דמתוספתא (פ"ג) מתניא לגבי אונאה ועוד שכבר נתן לו שכרו
משמע שמקודם כבר היה לו שכרו וגרלה כפי' ר"ח שקנה י' דברים צ"י דגריס ה' היפין שוה כל אחד דינר וחצי ומתא הרעים אינן
שום כל אחד כ"א חצי דינר וזה א"ל אני מאמין כמה נתת עליהם ואתן לך מעט יותר להריות לא יחשב לו הרע דינר דינר כמו
שקנה והיפה דינר וחצי כמו ששור שהרי לא נתן לו על הרע דינר אלא בשביל שגם היפין נתן לו דינר דינר והו אונאה אלא
או זה וזה באמנה פירוש אס ימכרס כולם יחד יחשב כולם דינר דינר או זה וזה בשוים אס ימכור רעים לבדם יחשב כל אחד ואחד
בחצי דינר ואס ימכור יפין לבדם יחשב כל אחד דינר וחצי וגם יחשב שכל כחף כו' שכל עמנו אינו נוטל שכר נתן לו שכרו פי'
המוכר הראשון שקנאס מחלה ממנו:

מי ידע. דאיכא אונאה הוא סבור דאין בו אונאה: **דודאי עקר.**
בשעת התנאי עוקר דברי תורה שהטילה עליו שאר כמות ועונה
זה עוקר החובה מעליו ואפי' הוא נותן לאחר זמן ומתנה בעלמא
הוא: **אבל הכא מי ימר דעקר.** שמה לא יהא בו אונאה: **אין**
לו עליו אונאה. כדפרישית דמי ימר
דעקר: **שאין בו אונאה.** אס אמר
לו בשלשון זה אין זה לשון מחילה
אונאה אלא לשון תביעת אונאה
דע"מ שאין בו אונאה אמר והרי
יש בו ומקח טעות נמי הו ואס רבא
לחזור חזר לגמרי: **הנושא ונותן**
באמנה. מכור כמה שמוכל ותן לי
המעטות לזמן פלוני והני סומן עליך
ונתן לו שכל טרמו דלתקמן: **אין**
לו עליו אונאה. לומר ימכר היה שוה
ואס מוכר זה דמניס רביס אין זה
יכול לומר לא אתן אלא דמיו:
מחורסתא כו'. ורב מוקי לה כרבי
יהודה דאפי' היכל דלא ידע (ה) ומחיל
נמי אמר: **סתם.** ע"מ שאין לך עליו
אונאה דלא ידע דניחול: **מפרש.** שפירש
לו ידע אני שיש אונאה ואני מוכרו
לך ע"מ שאין לך עליו אונאה דכחא
אמר רבי יהודה דמתנה ותנאו קיים
דדמי לשאר וכסות: **כמה דברים**
אמורים. דש אונאה לזה על זה:
כסתם. מכר: **אבל במפרש.** כגון
מוכר כו': **הנושא ונותן באמנה כו'.**
כדפרישית: הרי זה לא יחשוב לו
אס הרע באמנה ואס היפה כשור.
להיות לו המתנת מעות היפה כשכר
טרחו. כגון היה לו שני ינות יפה
שיש לו עליו קופיסי ללקחו צבת
אחת והרע שאינו נמכר אלא בחנות
לא יאמר לו הרי לך יפה בשווי
ע"מ שתמכור לי הרע בחנות כמה
שמוכל ולכשימכר תן לי מעות
שניהס ופוטור עלמנו בהמתנת מעות
של דמי היפה מלמת שכר טרחו על
הרע והו כרביס: **אלא או זה וזה**
באמנה. יתן לו כדרך הנותן
באמנה ששכר קלוצ היה להס

כדמפרש לקמן ארבעה למאה: **או זה וזה בשוה.** והשכר יהא של
מקבל: **ונתן לו שכר כחף שכר גמל.** אס נתן באמנה כשיבואו
לחשבון יכנה לו שכר כחף המוליכו מצימו לחנות ואס הולך לגמלים
נותן לו שכר גמל: **בגדרוי.** מוכר בגדי קנבוס ששכר קלוצ להס
יתן ארבעה למאה למי שטורח במכירתן: **באתני' כמה הוה הפסד**
הסירה. מטבע היו"ל ותמיד הוא שוקק וחסר כמה מחסר ואס הו"ל
לא תהא אונאה: **ד' איסרין.** לטעל: **איסר לדינר.** והוא אחד מכ"ד
בו דו' מעה כסף דינר מעה שני פונדיונים פונדיון שני איסרין. ובגמ"ס
מפרש מאי שנא דגבי שאר סחורה אמרי' שמות וכאן יש אומריס
כך יש אומריס כך: **ארבעה פונדיונים.** אחד משנים עשר:
שמונה

כל דבר שנמדה ונשמנין ונשמקל אפי' פחות מכדי אונאה חזר וי"ל דהכא בתורת
מטבע נתנו ולא בתורת משקל: **לשני פונדיונים דרינר.** והא דלא אמר מעה לדינר משום דרבי יהודה נקט פונדיון
קאמר איהו שני פונדיונים וא"ת תקשה לרב דאמר שמות מקח שנינו ולא שמות מעות דהכא לר' שמעון אס מכר סלע שוה כ' מעות
כ"ד הו אונאה והיינו שוה ה' צו' דהו לרב ציטול מקח ובגמ' מוקי מתני' דלעיל כר' שמעון ואפי' לשמואל דאמר שמות מעות
שנינו תקשה דנשמות מקח מודה דהו נמי אונאה וה"ק צ' פונדיונות לדינר הו אונאה אבל צ' פונדיונות פחות פרוטה הו מחילה
אע"ג דלכתיב הו שמות מקח וי"ל דמיירי שמתר לו טלית שוה כ"ד מעות בסלע ונתן לו סלע שחסר ד' מעות דהיינו שמתר מקח
מיהו לעיל פי' טעם דמ"ד שמות מקח לפי שהאונאה והטעות תלו בחפץ שגריך שומא ולא בצמעות והכא הטעות והאונאה הו בסלע:
תנא

(6) [ביתן פד:]: (3) [מסכת
2:] (4) [מסכת פ"ג:]:
(7) [ש"ס] (8) [ר"א בגריו:
1] (9) [ש"ס ח"א ח"א ח"א
ד: ד"ה כפלט:] (10) [ר"א
גלדיו. רש"ל (ח) [לקמן
3:] (11) [בבבית מט:]:
(12) [סוף פי ק"ג:] (13) [ואי
ידע ד"ה:] (14) [שיך דף
שלאמי:]

הגהות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה מחורסתא
וכו' דמחיל נמי:

מוסף רש"י

דודאי קא עקר. שהרי
מכר לה קדושין והי היא
אשמו להחמיש בטבין וכי
אמי על מנת שלא יחמיש
הוה ליה עוקר [בבבית פד:]:
על מנת שאין לך עליו
אונאה אך לו עליו
אונאה. שהמתנה על מה
שמוכר מוכר תנאו קיים,
ואס אמר לו על מנת
שאין בו אונאה, אין זה
מתנה שמוכל לו אונאה,
אלא הוה התנה עמו שאינו
אונאה במכר זה, והרי אנו
רואים שיש בו אונאה, ובהא
מורה שמואל דיש לו עליו
אונאה (מכות ג.)

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נב.

עין משפט
גר מצוה

(ב) ז"ק סא. ע"ש. (ג) נ"ט
הענין מוס' חולין נד: ד"ה
כסלע. (ד) ז"ק סא. (ה) וגי
הר"ש רבה. (ו) [חופסי
פ"ג. (ז) ר"מ מ"ג. (ח) [סס].
(ט) ר"מ מ"ג. (י) ג"מ פ"ב
(יא) ע"ש. (יב) ע"ש.
(יג) [סס]. (יד) [סס]. (טו) וד"ה
עשין לפני ד"ה ושי'.
(טז) ע"ש.

מוסף רש"י
רש"י. לשון זול וע"ה לד"ה.

שמונה פונדיונות. שמות כשאר אונאה: בכרכים. שיש שם שולחני עד כדי שיראה לשולחני: בכפרים. שאין שם שולחני: עד ערבי שבת. שבה להוילאה בערב שבת לפעודת שבת אז ידע אם יוכל להוילאה ויקבלה ממנו: ואם היה. הנותן מכירה: אפילו לאחר

תנא ירדן קחשיב מלמטה למעלה. דלון אונאה עד ד' איסרין ולא עד בכלל דכד' איסרין יש אונאה דנגמרה אמרינן מאן מנא עליה ר"ש היא דלמך ח' פונדיונין הויין אונאה: ו**רמא** ברא קחשיב מלמעלה למטה. אי גרסינן דכרייתא עד כמה חמי שפיר דחשיב מלמעלה למטה וקצר עד

ועד בכלל אכל אי לא גרסינן עד לא הוה לרין למימר דחשיב מלמעלה למטה אלא כמשמעו כמה יהא אונאה ד' איסרין ואגז דקאמר לתנא דידן מלמטה למעלה נקט לתנא כדלא מלמעלה למטה:

עשיק צנבד. וא"ת התינוק נתאנה לוקח נתאנה מוכר ממי איכא למימר והתינוק כסות פירות מאי איכא למימר וי"ל דלא פלוג רבנן ועי"ל דעיקר הטעם הוי סלע כיון דלא סני לא ממיל:

ולא קתני עד רביעי. ואע"ג דרובע מצי להמרי נמי רובע דינר כדתנן בפ"ק דכריתות (דף טו.) זו ביום עמדו דרבעמיס והיינו רובע דינר כדפי' התם וכן אמרינן התם גר שנגייר לרין שפירש רובע לקינו מ"מ אי מיירי הכא ברובע דינר ה"ל למיתני רביעי דלא נטעי ברובע שקל:

אמר אביי פחתה סלע יותר מכדי אונאה איסר אסור להוציאה. פרש"י ציפה וא"ת פשיטא ורבא נמי שהקשה אפילו משהו נמי היה לו להקשות אפי' כדי אונאה נמי וי"ל דמיירי אפי' בדעתו להחזיר האונאה אסור כיון דהמקח טעות הוא אכל כדי אונאה מותר להוילאה ציפה ובלבד שיחזיר האונאה אם יבצענו הלא קודם שיראה לשולחני ומותר כיון שהמקח מתקיים ופחות מכדי אונאה מוכרה ציפה אפילו אם אין דעתו להחזיר אונאה משום דהוי אכל לאתרי מחילה רבא אמר פחתה איסר לדינר אסור להוילאה ציפה אם אין דעתו להחזיר משום דהוי אונאה כר"מ ועוד יש לפרש אמר אביי כו' אסור להוילאה אפילו בשויה וסבר כמ"ד בסמוך יתר על כן יקוח אכל פחות מאיסר שרי להפסד מרובה חששו ולא להפסד מועט רבא דאמר דאפי' משהו נמי לית ליה האי סברא ומאי נמי סבר רבא צין כמ"ד יקוח צין כמ"ד יקיים: יתר על כן יקוי. ולא ימכרו לתגר מצי נמי קאי אפחתה יתר מכדי אונאה וה"פ אפילו ע"מ לנוקבה לא ימכרו לתגר ולאחרס אכל לאחרים ימכור על מנת לנוקבה ולמ"ד יתר על כן יקיים לא ימכרו לתגר לא קאי אלא אכסלע עד שקל דלמך פחתה יותר משקל ואהא קאי לא ימכרו לתגר כו': והתקניה

כך מוכרה בשויה יעד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה בסלע עד שקל כדינר עד רובע פחות מכן איסר אסור (להוציאה) ויהי זה לא ימכרה לא לתגר ולא לחרם ולא להרג מפני שמרמין בה את האחרים אלא יקבנה ויתלנה בצואר בנו או בצואר בתו אמר מר בסלע עד שקל כדינר עד רובע מאי שנא בסלע עד שקל ומאי שנא כדינר עד רובע אמר אביי ומאי רובע דקתני נמי רובע שקל אמר רבא דיקא נמי דקא תני רובע ולא קתני רביעי ש"מ למה ליה למתלייה לדינר בשקל מלתא אגב אורחיה קמ"ל דאיכא דינר דאתי משקל מסייע ליה לר' אמי דא"ר אמי דינר הבא משקל מותר לקיימו דינר הבא מסלע אסור לקיימו: פחות מכן איסר אסור (להוציאה): מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר פחתה סלע יותר מכדי אונאה איסר אסור אמר ליה רבא אי הכי אפילו משהו נמי אלא אמר רבא פחתה סלע איסר לדינר אסור וסתמא כר"מ תנן התם סלע שנפסלה והתקניה שיהא שוקל בה משקלות ממאה עד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה לסלע שני דינרים פחות מכן יקוי יתר על כן מאי אמר רב הונא פחות מכן יקוי יתר על כן יקוי רבי אמי אמר פחות מכן יקוי יתר על כן יקיים מיתבי יתר

אפילו פרוטה אסור לקיימה מרובע לא יקיימו דלתי לאפוקיה ברובע: פחות מכן איסר אסור. לקמיה מפרש: לא ימכרה. זו שאמרו אסור לקיימה לא המירו לו שימכרה דמיה לא לתגר: ולא להרס. אדם אנס: ולא להרג. רוצח: שמרמין בה אם אחרים. ומיראה יקבלה מידם ציפה: רובע שקל. מטבע קטן של מצי דינר והוא הקרוי בגמרא סלע מדינה: למה ליה למסלייה לדינר בשקל. למה דדינר עד חצי זוז: דאסי משקל. אם פחתה השקל עד חצי ונעשה דינר: מוסר לקיימו. ולהוילאו דינר: דינר הבא מסלע אסור לקיימו. אפי' להוילאו דינר דמתוך שהוא בא ממוטע ענה ורצנה טועין זו לאמרו בשקל ואמי לקבולי צבורת שקל: מאי קאמר. ה' ליכא למימר פחות מדינר דלם עמד שקל על פחות משקל או אם עמד דינר על פחות מרובע איסר אסור לקיימו דמאי איריא איסר אפילו משהו נמי דהא אמר בסלע עד שקל ומו לא: יתר מכדי אונאה. ל"מ כדלית ליה לרבי יהודה כדלית ליה: אסור. להוילאה ציפה: עמאה. מקבלת טומאה מעתה שהרי עשאה כלי: יקוי. יחכנה לנשים דלתי לאפוקיה בשקל: יתר על כן יקיים. דלגבי סלע מנכרף פחתה ולא מחליפה בסלע: יתר

דלא מצי להוילאו אלא עד חציו ודינר עד רובע משחקר ועמד על פחות מרובע לא יקיימו דלתי לאפוקיה ברובע: פחות מכן איסר אסור. לקמיה מפרש: לא ימכרה. זו שאמרו אסור לקיימה לא המירו לו שימכרה דמיה לא לתגר: ולא להרס. אדם אנס: ולא להרג. רוצח: שמרמין בה אם אחרים. ומיראה יקבלה מידם ציפה: רובע שקל. מטבע קטן של מצי דינר והוא הקרוי בגמרא סלע מדינה: למה ליה למסלייה לדינר בשקל. למה דדינר עד חצי זוז: דאסי משקל. אם פחתה השקל עד חצי ונעשה דינר: מוסר לקיימו. ולהוילאו דינר: דינר הבא מסלע אסור לקיימו. אפי' להוילאו דינר דמתוך שהוא בא ממוטע ענה ורצנה טועין זו לאמרו בשקל ואמי לקבולי צבורת שקל: מאי קאמר. ה' ליכא למימר פחות מדינר דלם עמד שקל על פחות משקל או אם עמד דינר על פחות מרובע איסר אסור לקיימו דמאי איריא איסר אפילו משהו נמי דהא אמר בסלע עד שקל ומו לא: יתר מכדי אונאה. ל"מ כדלית ליה לרבי יהודה כדלית ליה: אסור. להוילאה ציפה: עמאה. מקבלת טומאה מעתה שהרי עשאה כלי: יקוי. יחכנה לנשים דלתי לאפוקיה בשקל: יתר על כן יקיים. דלגבי סלע מנכרף פחתה ולא מחליפה בסלע: יתר

דלא מצי להוילאו אלא עד חציו ודינר עד רובע משחקר ועמד על פחות מרובע לא יקיימו דלתי לאפוקיה ברובע: פחות מכן איסר אסור. לקמיה מפרש: לא ימכרה. זו שאמרו אסור לקיימה לא המירו לו שימכרה דמיה לא לתגר: ולא להרס. אדם אנס: ולא להרג. רוצח: שמרמין בה אם אחרים. ומיראה יקבלה מידם ציפה: רובע שקל. מטבע קטן של מצי דינר והוא הקרוי בגמרא סלע מדינה: למה ליה למסלייה לדינר בשקל. למה דדינר עד חצי זוז: דאסי משקל. אם פחתה השקל עד חצי ונעשה דינר: מוסר לקיימו. ולהוילאו דינר: דינר הבא מסלע אסור לקיימו. אפי' להוילאו דינר דמתוך שהוא בא ממוטע ענה ורצנה טועין זו לאמרו בשקל ואמי לקבולי צבורת שקל: מאי קאמר. ה' ליכא למימר פחות מדינר דלם עמד שקל על פחות משקל או אם עמד דינר על פחות מרובע איסר אסור לקיימו דמאי איריא איסר אפילו משהו נמי דהא אמר בסלע עד שקל ומו לא: יתר מכדי אונאה. ל"מ כדלית ליה לרבי יהודה כדלית ליה: אסור. להוילאה ציפה: עמאה. מקבלת טומאה מעתה שהרי עשאה כלי: יקוי. יחכנה לנשים דלתי לאפוקיה בשקל: יתר על כן יקיים. דלגבי סלע מנכרף פחתה ולא מחליפה בסלע: יתר

דלא מצי להוילאו אלא עד חציו ודינר עד רובע משחקר ועמד על פחות מרובע לא יקיימו דלתי לאפוקיה ברובע: פחות מכן איסר אסור. לקמיה מפרש: לא ימכרה. זו שאמרו אסור לקיימה לא המירו לו שימכרה דמיה לא לתגר: ולא להרס. אדם אנס: ולא להרג. רוצח: שמרמין בה אם אחרים. ומיראה יקבלה מידם ציפה: רובע שקל. מטבע קטן של מצי דינר והוא הקרוי בגמרא סלע מדינה: למה ליה למסלייה לדינר בשקל. למה דדינר עד חצי זוז: דאסי משקל. אם פחתה השקל עד חצי ונעשה דינר: מוסר לקיימו. ולהוילאו דינר: דינר הבא מסלע אסור לקיימו. אפי' להוילאו דינר דמתוך שהוא בא ממוטע ענה ורצנה טועין זו לאמרו בשקל ואמי לקבולי צבורת שקל: מאי קאמר. ה' ליכא למימר פחות מדינר דלם עמד שקל על פחות משקל או אם עמד דינר על פחות מרובע איסר אסור לקיימו דמאי איריא איסר אפילו משהו נמי דהא אמר בסלע עד שקל ומו לא: יתר מכדי אונאה. ל"מ כדלית ליה לרבי יהודה כדלית ליה: אסור. להוילאה ציפה: עמאה. מקבלת טומאה מעתה שהרי עשאה כלי: יקוי. יחכנה לנשים דלתי לאפוקיה בשקל: יתר על כן יקיים. דלגבי סלע מנכרף פחתה ולא מחליפה בסלע: יתר

דלא מצי להוילאו אלא עד חציו ודינר עד רובע משחקר ועמד על פחות מרובע לא יקיימו דלתי לאפוקיה ברובע: פחות מכן איסר אסור. לקמיה מפרש: לא ימכרה. זו שאמרו אסור לקיימה לא המירו לו שימכרה דמיה לא לתגר: ולא להרס. אדם אנס: ולא להרג. רוצח: שמרמין בה אם אחרים. ומיראה יקבלה מידם ציפה: רובע שקל. מטבע קטן של מצי דינר והוא הקרוי בגמרא סלע מדינה: למה ליה למסלייה לדינר בשקל. למה דדינר עד חצי זוז: דאסי משקל. אם פחתה השקל עד חצי ונעשה דינר: מוסר לקיימו. ולהוילאו דינר: דינר הבא מסלע אסור לקיימו. אפי' להוילאו דינר דמתוך שהוא בא ממוטע ענה ורצנה טועין זו לאמרו בשקל ואמי לקבולי צבורת שקל: מאי קאמר. ה' ליכא למימר פחות מדינר דלם עמד שקל על פחות משקל או אם עמד דינר על פחות מרובע איסר אסור לקיימו דמאי איריא איסר אפילו משהו נמי דהא אמר בסלע עד שקל ומו לא: יתר מכדי אונאה. ל"מ כדלית ליה לרבי יהודה כדלית ליה: אסור. להוילאה ציפה: עמאה. מקבלת טומאה מעתה שהרי עשאה כלי: יקוי. יחכנה לנשים דלתי לאפוקיה בשקל: יתר על כן יקיים. דלגבי סלע מנכרף פחתה ולא מחליפה בסלע: יתר

דלא מצי להוילאו אלא עד חציו ודינר עד רובע משחקר ועמד על פחות מרובע לא יקיימו דלתי לאפוקיה ברובע: פחות מכן איסר אסור. לקמיה מפרש: לא ימכרה. זו שאמרו אסור לקיימה לא המירו לו שימכרה דמיה לא לתגר: ולא להרס. אדם אנס: ולא להרג. רוצח: שמרמין בה אם אחרים. ומיראה יקבלה מידם ציפה: רובע שקל. מטבע קטן של מצי דינר והוא הקרוי בגמרא סלע מדינה: למה ליה למסלייה לדינר בשקל. למה דדינר עד חצי זוז: דאסי משקל. אם פחתה השקל עד חצי ונעשה דינר: מוסר לקיימו. ולהוילאו דינר: דינר הבא מסלע אסור לקיימו. אפי' להוילאו דינר דמתוך שהוא בא ממוטע ענה ורצנה טועין זו לאמרו בשקל ואמי לקבולי צבורת שקל: מאי קאמר. ה' ליכא למימר פחות מדינר דלם עמד שקל על פחות משקל או אם עמד דינר על פחות מרובע איסר אסור לקיימו דמאי איריא איסר אפילו משהו נמי דהא אמר בסלע עד שקל ומו לא: יתר מכדי אונאה. ל"מ כדלית ליה לרבי יהודה כדלית ליה: אסור. להוילאה ציפה: עמאה. מקבלת טומאה מעתה שהרי עשאה כלי: יקוי. יחכנה לנשים דלתי לאפוקיה בשקל: יתר על כן יקיים. דלגבי סלע מנכרף פחתה ולא מחליפה בסלע: יתר

עך א מיי פייז מהל
מכירה ה"י י סמנ
לאון קע טושיע ח"מ סי
רמ פני ח:
ע"ב ב ג מיי שם ה"י יא
(והל"י ית) ועיין צמנד
משה טושיע שם פני ח:
פ ד מיי פייז מהל
מעשר שני ה"י יע:
מא ה ו ז מיי פייז מהל
גניבה ה"י ד (והל"י ה)
סמנ עשין עב טושיע ח"מ
סי רמ פני יח:
פב ח מיי פייז מהל
כלס ה"י יי
פג ט י מיי פייז מהל
גניבה ה"י ה: